

Rakennettu maisema

4. luokan oppiaineet: äidinkieli, ympäristö- ja luonnontieto, kuvataide, liikunta

Tarvitsette: (ulkoiluun) muistiinpanovälineet esim. luonnoslehtiö ja kyniä tai digikamera, (luokassa) suurikokoisen taustan esim. ison paperin, vanerin tai kankaan, lyijykyniä, viivoittimet, akryyli -tai peitevärit, askarteluun sopivia materiaaleja esim. paperia, tapettia, kangasta, huopaa, pahvia, liimaa, tusseja ja sanomalehtiä pöytien ja lattian suojaamiseen.

1) ULKONA: Tehkää syksyinen havaintoretki ympäröivään rakennettuun maisemaan: koulun pihaan, kylänraitille, asuinalueelle, lähioon tai kaupunkiin. Tehkää muistiinpanoja tilanteeseen sopivalla tavalla: piirtäen kirjoittaen, valokuvaten, tai videokuvaten.

2) Kiinnittäkää huomiota maisemassa näkyvien alueiden ja kappaleiden

- kokoon: *mitkä ovat suurimpia?* Talot ovat suurempia kuin autot, kiviä ja kasveja on sekä suuria että pieniä.
- Väreihin: *onko kaikki vihreä samaa vihreää; miten paljon erilaisia värejä ja sävyjä havaitsette?*
- Erilaisiin pintoihin: puunkuori, kivet, heinä, vesi, seinät jne.
- *Mitä muuta havaitsette?* (Ihmiset, koneet, taide, eläimet ja kasvit jne.)

3) LUOKASSA: Kiinnittäkää taululle, seinälle tai lattialle iso paperi, vaneri tai kangas. Jakautukaa ryhmiin, joiden tehtävänä on maalata ohennetuilla akryyli- tai peiteväreillä ulkona havaitut kaikista suurimmat elementit (taivas, maa, vesi, nurmialueet, pellot, kalliot, tiet jne.)

4) Maalattuun taustaan askarrellaan (paperista, tapetista, kankaasta, huovasta, pahvista) ulkona havaittuja rakennuksia, puita, kiviä jne. Tehtävän yhteydessä on hyvä tilaisuus harjoitella viivoittimen käyttöä.

5) Voitte harjoitella myös perspektiivin alkeita. Tarkastelkaa teosta Pekka Halonen: **Kesämaisema Harmoisista** ja kiinnittäkää huomioita erityisesti ilma- tai väriperspektiiviin: syvyysilluusio luodaan värin avulla: kauimpana olevat kohteet (metsä, vuoret vesi jne.) maalataan vaaleilla ja kylmillä sinisävyisillä väreillä. Yksityiskohtia ei erotu juuri laisinkaan. Tarkastelkaa miten voisitte kuvata rakennukset maisemaan: *olisiko maisemaanne mahdollista tehdä esimerkiksi yhden pakopisteen perspektiiviharjoituksia?*

6) Keskustelkaa *kuinka eri kappaleet näkyvät toistensa takaa ja kuinka kuvan etualalle sijoitetut kappaleet näyttävät suuremmilta kuin taka-alalla olevat.*

7) Yrittäkää saada kuviinne materiaalien tuntua piirtämällä, maalaamalla tai askartelemalla kappaleisiin niiden pinnanmuotoja ja rakenteita. Maisemasta ei tarvitse tulla samanlainen kuin havaintoretkenne maisemasta. Kun oppilaat ovat tehneet puut, kivet ja talot, voitte yhdessä sopia, mihin ne maisemakuvassa sijoitetaan ja mihin ne kokonsa puolesta sopivat parhaiten.

8) Palatkaa takaisin tarkastelemaan muistiinpanojanne. *Mitä eläimiä ja kasveja näitte? Mitä eläimet ja ihmiset tekivät? Mitkä liikkuvat ja mitkä elementit olivat paikoillaan?* Piirtäkää paperille ihmiset, eläimet, koneet, kasvit, liikennemerkkit, taideteokset jne. Leikatkaa kuvat irti paperilta ja liimatkaa teokseen sopiviin paikkoihin.

9) Kaikista pienimmät elementit, hyönteiset, kukat, roskat jne. voitte piirtää tusseilla suoraan kuvaan. *Oliko ulkona havaitussa maisemassa tekstiä, esim. mainoksia?* Niitäkin voi tehdä maisemakuvaan!

10) Laittakaa maisemateos esille. Teoksesta voidaan myöhemmin keksiä kirjallisia ja suullisia tarinoita ja siihen voidaan lisätä kaikenlaista, vaikkapa itsensä osaksi maisemaa. Rakennettu maisema voi toimia tulevina vuosina taustana valokuvissa, animaatioissa ja näytelmissä. Oppilaille voidaan jakaa tulostetut valokuvat maisemasta, koska sitä ei kannata rikkoo osiin.